

SPORMETRE

The Journal of Physical Education and Sport Sciences
Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi

DOI: 10.33689/spormetre.1215812

Geliş Tarihi (Received): 07.12.2022

Kabul Tarihi (Accepted): 02.09.2023

Online Yayın Tarihi (Published): 30.09.2023

LİSE ÖĞRENCİLERİNİN OLİMPİYAT FARKINDALIKLARI: ÖLÇEK GELİŞTİRME, GEÇERLİLİK VE GÜVENİRLİK ÇALIŞMASI*

Gülten Hergüner^{1†}, Malik Beyleroğlu¹, Seda Yalçın², M. Sibel Yaman³, Ahmet Dönmez⁴

¹Sakarya Uygulamalı Bilimler Üniversitesi, Spor Bilimleri Fakültesi, Sakarya, Türkiye

²Iğdır Üniversitesi, Tuzluca Meslek Yüksekokulu, Iğdır, Türkiye

³İstanbul Rumeli Üniversitesi, Spor Bilimleri Fakültesi, İstanbul, Türkiye

⁴Doktora Sonrası Araştırmacı, Gaziantep/Nizip, Türkiye

Öz: Bu çalışmada, lise öğrencilerinin olimpiyat farkındalıklarını belirlemede kullanılacak geçerli ve güvenilir bir ölçeğin geliştirilmesi amaçlanmıştır. Ölçekte yer alması düşünülen maddelerin seçimi için lise öğrencileriyle görüşmeler ve arşiv taraması yapılmış ayrıca alanyazın incelenerek madde havuzu oluşturulmuş ve ölçek geliştirme basamakları uygulanmıştır. Tarama modelinin benimsendiği bu çalışmada veriler, 2018-2019 eğitim-öğretim yılında Sakarya ve İstanbul illerinde öğrenim gören öğrencilerden (347 kız+482 erkek) rastgele örnekleme yöntemiyle elde edilmiştir. Yapılan analizler sonucunda ölçekteki maddelerin “Olimpik Kavramlar”, “Olimpik Bilinç Oluşturma” ve “Sporcu ve Ülke Açısından Olimpiyatların Kazanılması” olarak isimlendirilen başlıklar altında toplandığı görülmüştür. Ölçeğin güvenilirliğini saptamak için hesaplanan Cronbach Alfa değeri .80, McDonald’ın ω (omega) değeri .81 ve test yarılama yöntemi (r) değeri .86 olarak hesaplanmıştır. Lise öğrencilerinin olimpiyat farkındalıklarının belirlenmesinde kullanılacak geçerli ve güvenilir bir ölçme aracı geliştirilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Olimpiyat, farkındalık, ölçek, geçerlik, güvenilirlik

OLYMPICS AWARENESS OF HIGH SCHOOL STUDENTS: STUDY ON SCALE DEVELOPMENT, VALIDITY AND RELIABILITY

Abstract: In this study, it was aimed to develop a valid and reliable scale to be used to determine the Olympic awareness of high school students. For the selection of the items to be included in the scale, interviews with high school students and archive screening were conducted, and an item pool was created by examining the literature and scale development steps were applied. In this study, in which the scanning model was adopted, the data were obtained from a total of 829 (347 girls + 482 boys) students studying at high schools in the provinces of Sakarya and Istanbul in the 2018-2019 academic year, using the random sampling method. As a result of the analyzes made, it was seen that the items in the scale were grouped under the headings called “Olympic Concepts”, “Olympic Consciousness Building” and “Winning the Olympics in Terms of Athletes and Country”). To determine the reliability of the scale, the Cronbach Alpha value was calculated as .80, McDonald’s ω (omega) value was calculated as .81 and the test split method (r) value was calculated as .86. As a result of the study, a valid and reliable measurement tool was developed to be used in determining the Olympic awareness of high school students.

Keywords: Olympiad, awareness, scale, validity, reliability

* Bu araştırma 17. Spor Bilimleri Kongresi’nde sözel bildiri olarak sunulmuştur.

† Sorumlu Yazar: Gülten HERGÜNER, Prof. Dr., E-mail: herguner@subu.edu.tr

GİRİŞ

Olimpiyat oyunları dünyadaki elit sporcuların katıldığı olimpik hareketin ve olimpizm felsefesinin anlam bulduğu üst düzey bir organizasyondur. Olimpiyat oyunlarının gerçekleştirildiği ilk zamandan bu yana oyunlar esnasında katılan bütün ülkeler arasında dostluk ve barış temel alınmıştır (Atalay, 2004). Olimpiyat oyunlarına ev sahipliği yapan veya katılan ülkelerin amaçları arasında; ekonomi düzeylerini geliştirmek, işsizlik seviyesini düşürmek, sporcularının isimlerinin daha fazla duyurmak ya da daha fazla madalyaya sahip olma arzusu yer alır (Atıcı, 1994). Ayrıca kültürler arası yakınlaşma, eğitim ve tanıtım faaliyetleri ve turizmin getirdiği cazibe de oyunlar yoluyla artmaktadır (Yaman, 1989). Dünyadaki çeşitliliğin bir zenginlik olarak ifade edildiği bu zamanda olimpiyat oyunları sportif müsabakalara katılan tüm ülkelerin ortak eserlerinden birisidir (Parry, 2006). Olimpiyat oyunlarının tarihine bakıldığında antik çağdan itibaren günümüze kadar gelen oyunlar büyük bir şölene dönüşmüş ve süreç boyunca da bütün insanlığın ilgisini çekerek kutlanmaya devam etmiştir (Fişek, 1985).

Olimpizm kavramı farklı kültürlerin paylaşıldığı, spor ortak paydasında barışı temel alarak sesini tüm dünyaya duyurabilen tek kavramdır. Olimpizm evrensel değerleri taşır. Olimpizm sayesinde bu değerler dünya çapında benimsenir ve yaygınlaşır (Şentuna, 2013). Olimpiyatların simgesinde de yer alan beş tane iç içe geçmiş halkaların her biri ayrı kıtayı ifade ettiği gibi kıtaların ve kıtalardan gelen sporcuların beraberliğini simgeler (Şahin, 2010). Coubertin sporun, eğitim kurumlarının vazgeçilmez bir ögesi olduğunu ifade etmiş ve buradan yola çıkarak Olimpiyat oyunlarının yeniden doğuşunu hedef almıştır. Nitekim spor bireylerin beden ve zihnin gelişiminde katkı sağladığı gibi sosyalleşme ve ahlaki gelişimine de yarar sağlamaktadır. Kişiler arasında birlik ve beraberlik bilincinin gelişimini destekler.

Eğitim kurumlarındaki beden ve spor eğitiminin amacı bireylere spor yapma alışkanlıklarının kazandırılması ve ilgili sporlara var olan yeteneklerinin ortaya çıkartılmasıdır (Elkin, 1995). Türkiye’de beden eğitimi ve spor öğretim programlarına bakıldığında olimpiyatlar ile ilgili ilkökul 4. sınıftan başlanarak lise 12. sınıfa kadar kademeli olarak alt öğrenme alanında ve kazanımlarda yer almasına rağmen konu ile ilgili farkındalık yeterince sağlanamamaktadır (Sezer, 2014; Şentuna, 2013). Yine lise düzeyinde öğretim programında beden eğitimi ve spor dersi özel amaçlarının on iki amacın üçü olimpiyatlarla ilintili olmasına rağmen bilişsel alanda yeterince önem verilmemesi ve uygulamada öğretmenlerin büyük bir bölümünün olimpiyat kazanımlarını gözden kaçırmaları, öğrencilerde konu ile ilgili yeterli farkındalıklarının oluşmamasının nedenleri arasında sayılabilir. Üniversitelerdeki lisans eğitiminde olimpiyatlar ile ilgili zorunlu derslerin olmaması yetişen beden eğitimi ve spor öğretmenlerinin farkındalık oluşturmalarında yetersiz kalmalarına neden olmaktadır. Neticede öğrencilerin Olimpizm ve Olimpiyat Oyunları ile ilgili farkındalıklarının istenilen seviyede olmadığını söylemek mümkündür (Çoknaz, Noordegraaf, Güler ve Çotuk, 2010). Okulların beden ve spor eğitimi derslerinde sporcuların keşfedilmeleri ile birlikte olimpiyat farkındalıklarının geliştiği olimpik felsefenin kazandırılarak alt yapısının oluşturulmasında etkisi unutulmamalıdır.

Olimpiyat Oyunları farkındalıkları ile ilgili yapılan çeşitli akademik çalışmalar artış göstermekle birlikte (Akatama, 2016; Güçlü, 2001; Keskin, 2007; Kurowski, 1992; Rychtecký, Dovalil, Tilinger ve Kříček, 2015;) sıklıkla beden eğitimi öğretmenleri ya da akademisyenlerin olimpiyat oyunları hakkındaki yaklaşımları dikkate alınmış asıl temel olan eğitim kurumlarındaki beden ve spor eğitimi dersi alan öğrenci/sporcucu faktörü ihmal edilmiştir. Bu araştırma ile literatürdeki bu boşluk doldurulmaya çalışılacaktır. Aynı zamanda

böyle önemli bir konunun ele alınarak incelenmesi toplumlarda Olimpiyat Oyunları konusunda farkındalık yaratılması, daha barışçıl ve daha insancıl bir dünya düzeni oluşturma noktasında ve bu düzenin devam ettirilmesinde önemli katkılar sağlayabilir. Bu ihtiyaç doğrultusunda araştırmanın genel amacı; lise öğrencilerinin olimpiyat farkındalık düzeylerini belirleyecek bir ölçek geliştirmektir.

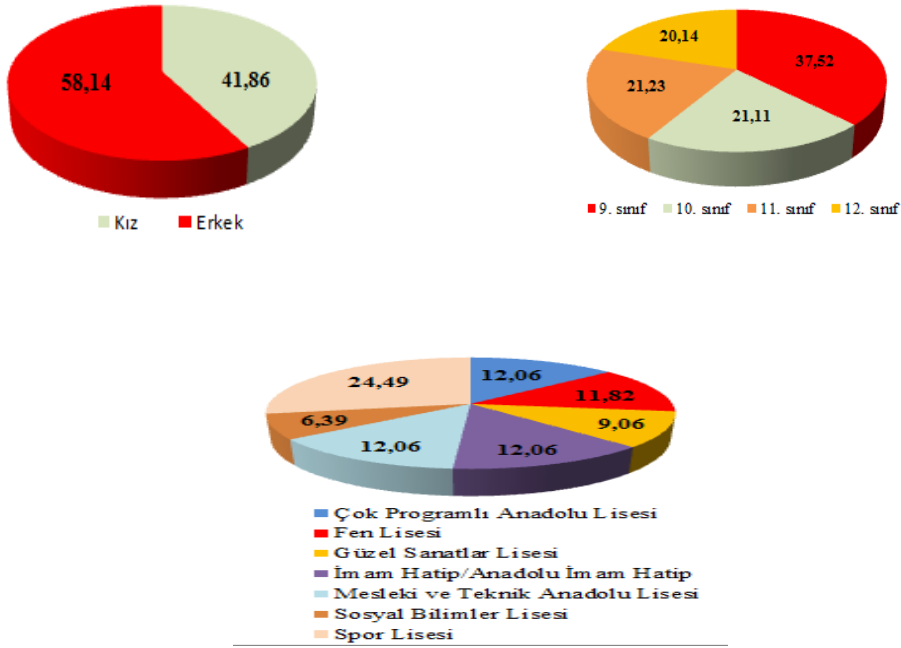
YÖNTEM

Araştırmanın Modeli

Araştırmada, lise öğrencilerin olimpiyat farkındalıklarını belirlemek için tarama modeli kullanılmıştır. Tarama modeli, araştırma grubunun belirli özelliklerini ortaya çıkarmak için verilerin toplanmasını amaçlayan çalışma olarak ifade edilmiştir (Büyüköztürk, Kılıç-Çakmak, Akgün, Karadeniz ve Demirel, 2008).

Araştırma Grubu

Araştırmada veriler, 2018-2019 eğitim-öğretim yılında, rastgele örnekleme yöntemi kullanılarak Sakarya ve İstanbul illerinde bulunan liselerin 9. (311 kişi), 10. (175 kişi), 11. (176 kişi) ve 12. (167 kişi) sınıflarında öğrenim gören toplam 829 (347 kız+482 erkek) öğrenciden elde edilmiştir. Katılımcılara ilişkin bilgiler Grafik 1’de verilmiştir.

Grafik 1. Katılımcıların cinsiyet, sınıf ve okul türlerine göre dağılımı (%)

Maddelerin Oluşturulması

Ölçek maddeleri belirlenirken, araştırma evreninden rastgelene belirlenen öğrenciler ile görüşmeler yapılmış, arşivler taranmış ve ilgili literatür incelenerek ölçekte yer alması düşünülen 36 madde oluşturulmuştur. Ölçeğin maddeleri beşli likert (1=Kesinlikle Katılmıyorum.....,5=Kesinlikle Katılıyorum) şeklinde oluşturulmuştur. Ölçeğin kapsam ve görünüş geçerliği için beden eğitimi, Türkçe bilgisi ve ölçme değerlendirme alan uzmanı olan akademisyenlerin görüşleri belirtke tablosu yapılarak alınmıştır. Uzman görüşlerine göre 36 maddelik soru havuzunun uygulanabilirliğine puanlayıcıların uyuşma yüzdesi (.90) hesaplanarak karar verilmiştir.

Verilerin Toplanması

Araştırmaya başlamadan önce Sakarya Uygulamalı Bilimler Üniversitesi Etik Kurulu'ndan 16.04.2019 tarihli ve E3391 sayılı etik kurul onayı alınmıştır. İzin alınmasının ardından oluşturulan form araştırmacılar tarafından ilgili liselerde rehber öğretmen eşliğinde öğrencilerin derslerine engel olmayacak şekilde araştırmanın amacı ve önemi anlatılarak toplanmıştır.

Verilerin Analizi

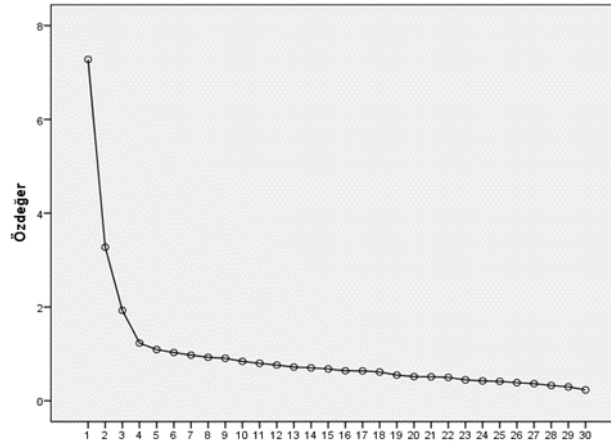
Ölçekten elde edilen ham veriler, ilk önce paket istatistik yazımları (SPSS 20 ve Lisrel 8.7) ile düzenlenmiş daha sonra Açıklayıcı Faktör Analizi (AFA) ile ölçeğin madde-faktör ayrışımı belirlenmeye çalışılmış ve Doğrulamalı Faktör Analizi aracılığıyla bu yapı test edilerek uyum indeksleriyle yorumlanmıştır. Ölçeğin yapı geçerliği için, yakınsak ve iraksak değerleri hesaplanmış ve yorumlanmıştır. Ölçeğin madde analizi için %27' lik grup (alt – üst) ortalamaları farkı ve madde toplam korelasyonu hesaplanmıştır. Ölçeğin güvenilirliği hesaplanırken; test yarılama, McDonald'ın ω (omega) ve Cronbach Alfa katsayısı hesaplama yöntemlerinden yararlanılmıştır. Ayrıca, Pearson korelasyon katsayısı ile ölçeğin faktörleri arasındaki ilişkiler belirlenmiştir.

BULGULAR

Analizlere başlamadan önce ilk olarak ölçekten elde edilen puanların cinsiyet ve sınıf düzeylerine göre basıklık ve çarpıklık değerleri test edilmiş ve bu değerlerin -1 ile +1 aralığında dağıldığı başka bir ifadeyle verilerin normallik şartlarını sağladığı bulunmuştur (Tabachnick ve Fidell, 2013). Ayrıca Kolmogorov-Smirnov testine göre ölçek puanlarının normal dağıldığı ($p>.05$) belirlenmiştir (Mertler ve Vannatta, 2005).

Ölçeğin Geçerlik Çalışmaları (AFA, DFA)

Ölçeğin madde-faktör ayrışması için uygulanan AFA'da, ilk önce AFA' nın uygulanabilirliğinin ön koşullarından olan örneklem yeterliliği için Kaiser-Meyer-Olkin (KMO) testi ve korelasyon matrisinin anlamlılığını için de Barlett Küresellik (Sphericity) testleri yapılmıştır. KMO değerinin $>.60$ olması, verilerin AFA' de Temel Bileşenler Analizi için yeterliliğini ifade etmektedir (Büyüköztürk, 2015). Ölçeğin faktör sayısını belirlemede öz değeri en az 1 olan faktörler dikkate alınmıştır (Field, 2009; Hair, Anderson, Tatham ve Black, 2005; Kaiser, 1960). Yapılan AFA sonucunda ölçeğin KMO değeri, .812; Bartlett Testi sonucu da $p<.01$ bulunmuştur ($\chi^2= 5452,253$; $sd=435$; $p=.00$).

Şekil 1. Özdeğer Grafiği

Ölçekte yer alan madde ile ölçülen teorik yapı arasındaki ilişki, faktör yükleriyle açıklanır. Maddelerin faktör yükü değerlerinin $>.30$ olması ve maddenin binişiklik özelliği taşımaması beklenmektedir (Büyüköztürk, 2015). Temel Bileşenler Analizi sonucunda 3 maddenin binişik özelliği göstermesi, 3 maddenin de faktör yüklerinin $<.30$ olması nedeniyle ölçekten atılmıştır. Bu altı maddenin ölçekten atılması ile tekrar AFA yapılmış ve KMO değeri $.897$ olarak bulunmuştur. Temel Bileşenler Analizi'nin sonuçları Şekil 1 ve Tablo 1' de gösterilmiştir.

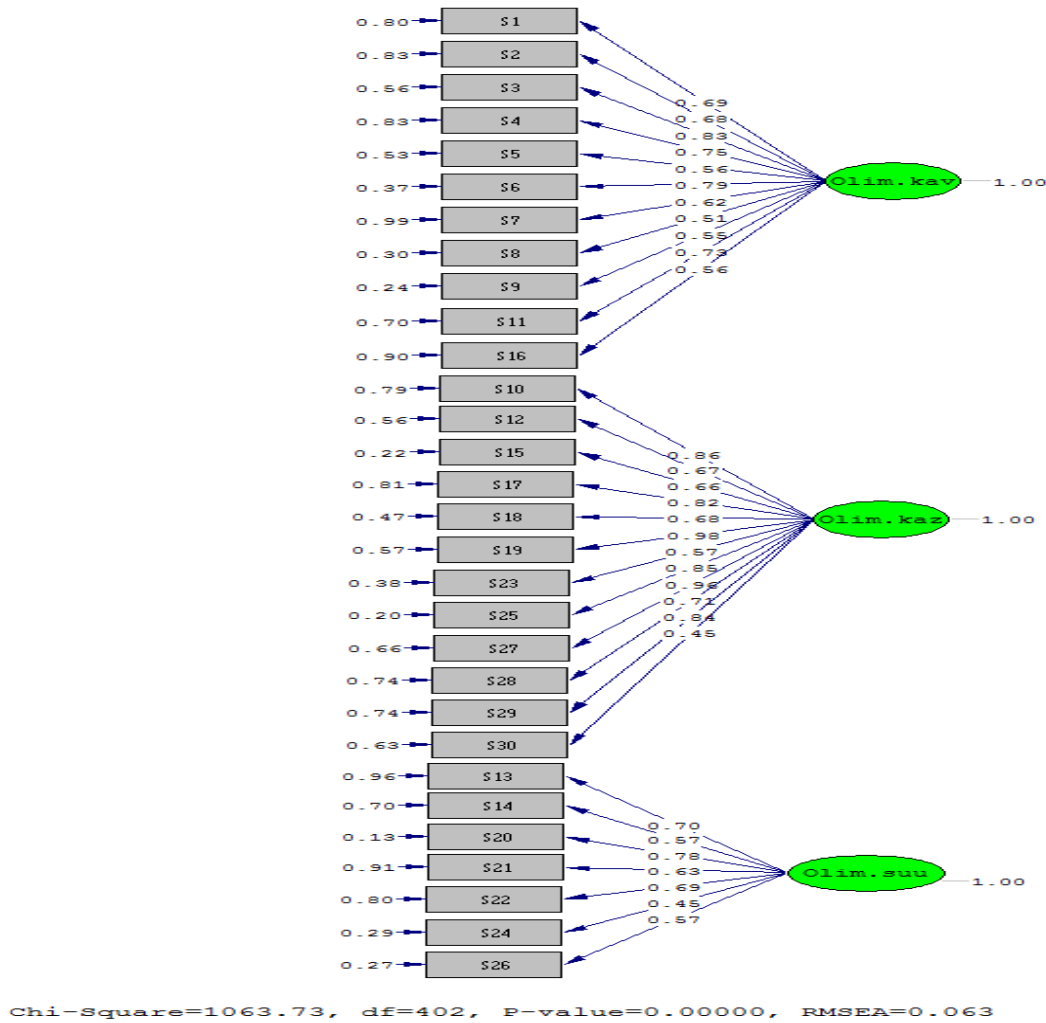
Tablo 1. Ölçek maddelerinin faktör yük değerleri

Alt Faktör	Maddeler	Faktör Yükleri
Olimpik Kavramlar	Olimpiyat halkalarının anlamını bilirim.	.776
	Olimpiyat yemininin neyi ifade ettiğini açıklayabilirim.	.785
	Olimpiyat meşalesi hakkında fikir sahibiyim.	.766
	Olimpiyat madalyası hakkında fikir sahibiyim.	.687
	İlk modern olimpiyat oyunların nerede yapıldığını söyleyebilirim.	.771
	Olimpiyatların kaç yıl süreyle yapıldığını bilirim.	.667
	Antik olimpiyatlar hakkında fikir sahibiyim	.657
	Paralimpik oyunları kavramını açıklayabilirim.	.699
	Olimpiyat oyunlarının açılış ve kapanış törenlerini mutlaka izlerim.	.789
	Çevremde bulunan insanlara olimpiyat oyunları hakkında açıklama yapacak kadar bilgiye sahibim.	.754
Olimpik Bilinç Oluşturma	Olimpiyat oyunlarında İstanbul'un kazanamamasının nedenini kendimce açıklayabilirim.	.697
	Şimdiye kadar modern olimpiyatların kaç tanesinin yapılmadığını ve iptal edilmiş sebeplerini biliyorum.	.741
	Türkiye Milli Olimpiyat Komitesi çalışmalarını yeterli şekilde yürütmektedir.	.723
	Olimpiyat oyunları hakkında okullarda yeterince bilgilendirme yapılmaktadır.	.767
	Ülkemiz olimpiyat oyunlarına katılımda yeterli alt yapıya sahiptir.	.750
	İlkokullardaki Türkiye sportif yetenek taraması ve spora yönlendirme projesi hakkında bilgi sahibiyim.	.698
	Beden eğitimi öğretmenleri öğrencilerin olimpiyatlar ile ilgili sorularına cevap verebilecek yeterli bilgiye sahiptirler.	.676
<i>*Olimpiyat yapılacak şehirde doğal dokunun zarar göreceğini düşünmekteyim.</i>	.719	
Sporcu ve Ülke Açısından Olimpiyatların Kazanılması	Olimpiyat derecesi alan sporcuların tanıtılması, yeni sporcuların yetişmesini ve motive edilmesini sağlar.	.789
	Medyanın olimpiyatları halka yeterince duyuramadığını ve bilinçlendiremediğini düşünüyorum.	.795
	Olimpiyatların ülkemize alınabilmesinde en önemli sorumluluk spor bakanlığıdır.	.673
	Türkiye'de olimpiyat oyunlarının düzenlenmesi ülke ekonomisine katkı sağlar.	.815
	Olimpiyatların Türkiye'de düzenlenmesi spor medyasına katkı sağlar.	.720
	Türkiye'de olimpiyat oyunlarının gerçekleşmesi Türk sporunun gelişimine katkı sağlar.	.803
	Olimpiyat oyunları ve olimpizm ile ilgili konuların beden eğitimi ve spor dersinde daha fazla yer verilmesi gerektiğini düşünmekteyim	.643
	Olimpiyat seviyesine gelmiş bir sporcunun doping yaparak ülkesini ve kendisini riske atmasını kabul etmiyorum.	.613
	Olimpiyat yapıldığı ülkenin/şehrin tanıtım ve turizmüne katkı sağlayabilir.	.790
	Olimpiyat oyunları spor alanında istihdam olanağını arttırabilir.	.671
Olimpiyat oyunları kültürel kaynaşmayı sağlayabilir.	.780	
Ülkemizin olimpiyatlara ev sahipliği yapacağına inanıyorum	.718	

**Ters madde*

Temel Bileşenler Analizi sonucunda, ölçeğin “*Olimpik Kavramlar*” faktöründeki maddelerin (11 madde) faktör yüklerinin .657 - .789 aralığında olduğu ve toplam varyansın %17.19’unu açıkladığı bulunmuştur. “*Olimpik Bilinç Oluşturma*” ikinci faktör olarak isimlendirilmiş ve bu faktördeki maddelerin (7 madde) faktör yüklerinin .676 - .767 aralığında olduğu ve toplam varyansın %15.25’ini açıkladığı bulunmuştur. “*Sporcu ve Ülke Açısından Olimpiyatların Kazanılması*” isimli üçüncü faktörün (12 madde) yük değerleri .613 - .815 aralığında ve toplam varyansın %24.78’ini açıkladığı bulunmuştur. Sonuç olarak üç faktör birlikte açıkladıkları varyans miktarı %57.22’ dir.

DFA, AFA’da ortaya konan madde-faktör yapısının uygunluğunu ve tutarlılığını test etmede kullanılmaktadır (Can, 2013; Harrington, 2009; Tabachnick ve Fidell, 2013). AFA’nın uygulandığı örneklemden farklı bir örneklem grubu üzerinde (307 öğrenci) denenen DFA sonuçları Şekil 2’de gösterilmiştir.

Şekil 2. DFA Modeli

DFA sonucunda model-veri uyumunu göstermek için, χ^2/df değerinin < 3 olması, madde-faktör bağıntılarının da uyumlu olması içinde de GFI, CFI, NFI ve AGFI değerlerinin $> .90$, RMSEA değerinin ise $< .08$ olması gerekmektedir (Jöreskog ve Sörbom, 1993). Araştırmada, DFA uyum indeksleri, GFI = .91; NFI = .92; CFI= .90; AGFI= .90; $\chi^2/df = 2.64$ ve RMSEA= .063 olarak bulunmuştur. Uyum indekslerine göre AFA sonucunda oluşturulan madde-faktör

yapısının doğrulanmasıyla aynı faktör içinde yer alan maddelerin de birbiriyle uyumunun iyi olduğu söylenebilir.

Yapı Geçerliği

Ölçeklerin yapı geçerliği, açıklayıcı faktör ve doğrulayıcı faktör analizinden sonra yapı geçerliğinin incelenmesi için AVE (Average Variance Extracted) ve CR (Construct Reliability) katsayılarının hesaplanması gerekmektedir (Fornell ve Larcker, 1981). Maddelerin birbirleriyle ve toplandıkları faktör yapısı ile aralarındaki ilişki durumu yakınsak geçerlik ile açıklanmaktadır. CR'nin $> .70$, AVE'nin $> .50$ olması ve $CR > AVE$ birlikte kabul edilebilir ve yakınsak geçerliğin güçlü bir göstergesidir (Fornell ve Larcker, 1981). Araştırmada hesaplanan CR ve AVE değerleri Tablo 2' de sunulmuştur.

Tablo 2. AVE bulguları

Alt Faktörler	CR	AVE
Olimpik Kavramlar	.78	.53
Olimpik Bilinç Oluşturma	.74	.52
Sporcu ve Ülke Açısından Olimpiyatların Kazanılması	.81	.54

İraksak (ayırma) geçerlik ise maddelerin, buldukları faktör dışındaki diğer faktörler ile olan ilişki değerlerinin buldukları faktöre göre daha az olması olarak ifade edilmektedir. İraksak geçerlik, bir faktöre ait AVE' nin karekökü ile bu faktörün diğer faktörler ile olan ilişki değeriyle karşılaştırılarak belirlenir. Bir faktörün AVE değerlerinin karekök değeri, diğer alt faktörlerle olan ilişki katsayılarından daha yüksek ise o faktörün ayırt edici geçerliğinin istenen düzeyde olduğunun bir kanıtıdır (Fornell ve Larcker, 1981). Bu bulgulara göre de ölçeğin iraksak yani ayırt edici geçerliğinin sağlandığı görülmektedir (Tablo 3).

Tablo 3. İraksak geçerlik bulguları

	(1)	(2)	(3)
Olimpik Kavramlar (1)	.728*		
Olimpik Bilinç Oluşturma (2)	.682**	.721*	
Sporcu ve Ülke Açısından Olimpiyatların Kazanılması (3)	.704**	.673**	.734*

*Matrisin köşegen elemanlar AVE değerlerinin karekökleridir.

**Alt faktörler arasındaki ilişki katsayıları ($p < .01$)

Güvenirlilik Çalışmaları

Madde Analizi

Madde Toplam Korelasyonları

Madde-toplam korelasyonu, ölçekte yer alan maddelerden alınan puanlar ile ölçeğin tamamından alınan puan arasındaki ilişkiyi ifade etmektedir. Korelasyon katsayısının pozitif (+) ve yüksek değerli olması, maddelerin aynı ya da benzer yapıyı açıkladığını ayrıca ölçeğin iç tutarlığının da yüksek olduğunu açıklamaktadır (Büyüköztürk, 2015).

Test sonucunda, madde-toplam korelasyon katsayılarının .456 ile .721 arasında olması ölçek maddelerinin, ölçülecek yapıyı ayırt edecek düzeyde olduğu söylenebilir. Oluşturulan %27'lik grupların (alt ve üst) madde puanlarına ait t-değerlerinin anlamlı olması, ölçeğin ayırt edicilik özelliğini taşıdığını ifade etmektedir (Tablo 4).

Tablo 4. Ölçeğin madde-toplam ilişki değerleri ve %27'lik grup (alt-üst) farkına ilişkin t-değerleri

Madde No	r	t	Madde No	r	t
1	.456	10.5**	16	.658	14.3**
2	.672	10.0**	17	.533	15.2**
3	.685	10.3**	18	.564	15.0**
4	.627	11.3**	19	.545	13.6**
5	.678	9.1**	20	.717	3.6**
6	.621	15.5**	21	.579	7.0**
7	.552	10.7**	22	.721	9.3**
8	.535	9.3**	23	.642	18.0**
9	.561	13.4**	24	.659	10.0**
10	.525	13.8**	25	.633	14.0**
11	.642	7.9**	26	.685	4.7**
12	.628	10.0**	27	.692	15.0**
13	.694	6.1**	28	.576	12.6**
14	.661	10.1**	29	.632	14.8**
15	.593	13.0**	30	.578	10.6**

** p< .01

McDonald'ın ω , Cronbach α Güvenirlik Katsayıları ve İki Yarı Test Korelasyonu

Ölçeğin güvenilirlik düzeyinin belirlenmesinde McDonald'ın ω ve Cronbach's α güvenilirlik katsayıları incelenmiş, iki yarı test yöntemi ile de ölçeğin kararlılığı test edilmiştir (Tablo 5).

Tablo 5. Ölçeğin hesaplanan güvenilirlik katsayıları

Alt Faktörler	Cronbach's α	McDonald'ın ω	Test Yarılama (r)
Olimpik Kavramlar	.81	.83	.88
Olimpik Bilinç Oluşturma	.80	.80	.86
Sporcu ve Ülke Açısından Olimpiyatların Kazanılması	.79	.82	.87
Toplam Ölçek	.80	.81	.86

TARTIŞMA VE SONUÇ

Bu araştırmada, lise öğrencilerinin olimpiyat farkındalıklarını ölçmek amacıyla *Lise Öğrencilerinin Olimpiyat Farkındalıkları Ölçeği* geliştirilmiştir. Ölçek, madde havuzu oluşturulduktan sonra 522 lise öğrencisine uygulanarak AFA ile 30 maddeden ve üç faktörden (Olimpik kavramlar, Olimpik Bilinç Oluşturma, Sporcu ve Ülke Açısından Olimpiyatların Kazanılması) oluşan 5'li likert tipi ölçek oluşturulmuştur. AFA sonucu madde faktör yüklerinin .613-.815 arasında değişiklik gösterdiği ve üç faktörlü yapının açıkladığı varyans oranının %57.22'si tespit edilmiştir. Bu değer %40'ın üzerinde olduğundan dolayı kabul edilebilir düzeydedir (Kline, 1994; Ceyhan ve Namlu, 2000). Literatürde genellikle toplam açıklanan varyansın sosyal bilimler için %60 olması gerektiği belirtilmektedir (Hair ve diğ., 2005). Hesaplanan yaklaşık % 57'lik toplam açıklanan varyans bu değere çok yakın bir değerdir. Ayrıca oluşturulan ölçek 307 lise öğrencisine uygulanarak üç faktörlü yapının model uyumu DFA ile test edilmiş ve uyum indeks değerlerinin kabul edilebilir aralıklarda olduğu görülmüştür (DFA uyum indeksleri, GFI = .91; NFI = .92; CFI= .90; AGFI= .90; $\chi^2/df = 2.64$ ve RMSEA= .063). Yakınsak geçerliğin belirlenmesinde, Hair ve diğerleri (2005) tarafından önerilen prosedüre bağlı kalınarak AVE değerlerine (AVE>.50), İraksak geçerlik için ise AVE değerinin karekökünün faktörler arası korelasyon değerlerine ($r>.70$) bakılmıştır (Yaşlıoğlu, 2017). Hesaplanan yakınsak ve ıraksak geçerlik değerlerinin istenen değerlerde olması, ölçekte yer alan ifadelerin birbirleri ve oluşturmuş oldukları faktörler ile ilişkisini

olduğu ayrıca bu ifadelerin ait oldukları faktör dışındaki faktörlerle de kendi buldukları faktörden daha az ilişkili olduğu anlamına gelmektedir. Son olarak, ölçeğin alt boyutları arasındaki orta ve yüksek korelasyon değerleri (.673-.704) ve bu ilişkilerin istatistiksel açıdan anlamlı olması ($p < .01$) diğer bir geçerlik göstergesi olarak kabul edilmiştir.

Ölçeğin puanlanması ve yorumlanması; ölçekten yüksek puan alınması, olimpiyatlara yönelik farkındalık düzeylerinin de yüksek olduğu şeklinde yapılabilir. Bulunan sonuçlar, geliştirilen ölçeğin geçerli ve güvenilir bir ölçme aracı olarak lisede öğrenim gören öğrencilerin olimpiyat farkındalıklarını belirlemede araştırmacılara katkı sağlayacağını göstermektedir. Bu ölçek; Milli Olimpiyat Komitesi, federasyonlar, kulüpler, antrenörler ve bilim insanları aracılığı ile farklı yaş aralığındaki sporculara uygulanarak olimpiyat farkındalığı ve olimpiyat hedefi oluşturulabilir. Ayrıca ölçeğin, farklı branştaki sporcular arasında, seyirci ve sporcu arasında karşılaştırmalı çalışmalarda da kullanılabileceği önerilmektedir.

KAYNAKLAR

Akatama, M. (2016). *Knowledge of Olympic Games and attitudes towards Olympic values of student teachers at selected colleges of education in Zambia*. Master's Thesis. Faculty of Human Movement and Quality of Life Sciences, Department of Sports Organization and Management. University of Peloponnese. Sparta.

Atalay, M. (2004). *Uluslararası olimpiik akademide (IOA) görev alan çeşitli ülke temsilcilerinin, dünyada olimpiizm düşüncesinin yaygınlaştırılmasına yönelik görüşlerinin analizi ve Türkiye için bir değerlendirme*. Doktora Tezi. Marmara Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü. İstanbul.

Atıcı, M. (1994). *Olimpiik akademi dergisi*. İstanbul: TMOK Ulusal Olimpiik Akademi Yayını.

Büyüköztürk, Ş. (2015). Sosyal bilimler için veri analizi el kitabı: İstatistik, araştırma deseni. *SPSS uygulamaları ve yorum (Gözden geçirilmiş yirmi birinci baskı)*. Ankara: Pegem Yayıncılık.

Büyüköztürk, Ş., Kılıç-Çakmak, E., Akgün, O. E., Karadeniz, S., & Demirel, F. (2008). *Bilimsel araştırma yöntemleri*. Ankara: Pegem Akademi.

Can, A. (2013). *SPSS ile bilimsel araştırma sürecinde nicel veri analizi*. Ankara: Pegem Akademi Yayınları.

Ceyhan, E., & Namlu A.G. (2000). Bilgisayar kaygı ölçeği (BKÖ): Geçerlik ve güvenilirlik çalışması. *Anadolu Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 10(2), 77-93.

Çoknaz, D., Noordegraaf, M. A., Güler, L., & Çotuk, M. Y. (2010). Beden eğitimi ve spor yüksekokulu öğrencilerinin olimpiik konulara yönelik farkındalıkları ve olimpiik kavramlara ilişkin değerlendirmeleri. *Uluslararası İnsan Bilimleri Dergisi*, 7(1), 1264-1289.

Elkin, F. (1995). *Çocuk ve toplum çocuğun toplumsallaşması*. (Çeviren: Nazife Güngör). Ankara: Gündoğan Yayınları.

Field, A. (2009). *Discovering statistics using SPSS: Introducing statistical method (3rd ed.)*. Thousand Oaks, CA: Sage Publications.

Fişek, K. (1985). *100 soruda Türkiye spor tarihi*. İstanbul: Gerçek Yayınevi.

Fornell, C., & Larcker, D. F. (1981). Evaluating structural equation models with unobservable variables and measurement error. *Journal of Marketing Research*, 18(1), 39-50.

Güçlü, M. (2001). Olimpiyat oyunları ve spor sponsorluğu. *G.Ü. Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 21(3), 223-239.

Hair, J. F., Anderson, R. E., Tatham, R. L., & Black, W. C. (2005). *Multivariate data analysis*. New Jersey: Prentice-Hall.

Harrington, D. (2009). *Confirmatory factor analysis*. Oxford University Press.

Jöreskog, K. G., & Sörbom, D. (1993). *LISREL 8: Structural equation modeling with the SIMPLIS command language*. Scientific Software International; Lawrence Erlbaum Associates, Inc.

Kaiser, H. F. (1960). The application of electronic computers to factor analysis. *Educational and Psychological Measurement*, 20, 141-151.

Keskin, A. (2007). *2000-2012 yılları arasında düzenlenen ve düzenlenecek olan modern olimpiyat oyunlarına ev sahipliği yapmak için aday olan şehirler, seçim kriterleri ve İstanbul açısından değerlendirilmesi*. Yüksek Lisans Tezi. Dumlupınar Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü. Kütahya.

Kline, P. (1994). *An easy guide to factor analysis*. Abingdon-on-Thames: Routledge.

Kurowski, A. (1992). Olympia-I know nothing about it. Pupils knowledge and attitudes about the Olympic Games. *Sportunterricht*, 41(5), 209-214.

Mertler, C. A., & Vannatta, R. A. (2005). *Advanced and multivariate statistical procedures*, Glendale.

Parry, J. (2006). Sport and Olympism: Universals and multiculturalism. *Journal of The Philosophy of Sport*, 33, 188-204.

Rychtecký, A., Dovalil, J., Tilinger, P., & Kříček, J. (2015). Participation in sport, knowledge of Olympic facts and assessment of Olympic values in Czech young people. *AUC Kınanthropologica*, 47(1), 96-106.

Sezer, C. (2014). *İstanbul Beykoz ilçesi devlet lisesi ve özel lise öğrencilerinin demografik yapıları ile Olimpiyat algılarının incelenmesi*. Yüksek Lisans Tezi. Haliç Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü. İstanbul.

Şahin, Y. (2010). Olimpiyat Kenti'nden 'Olimpiyat Devleti' ne. *KMÜ Sosyal ve Ekonomik Araştırmalara Dergisi*, 12(18),73-80.

Şentuna, M. (2013) Türk antrenörlerinin modern olimpiyat oyunları hakkındaki farkındalık düzeylerinin belirlenmesi. *Spormetre Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 11(1), 41-46.

Tabachnick, B. G., & Fidell, L. S. (2013). *Using multivariate statistics*. (6th edn). Boston. Ma: Pearson.

Yaman, M. (1989). *Olimpiyat oyunları ve turizm ilişkisinin Türkiye açısından değerlendirmesi*. Yüksek Lisans Tezi. İstanbul Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.

Yaşlıoğlu M.M. (2017). Sosyal bilimlerde faktör analizi ve geçerlilik: Keşfedici ve doğrulayıcı faktör analizlerinin kullanılması. *İstanbul Üniversitesi İşletme Fakültesi Dergisi*, 46(74), 74-85.

LİSE ÖĞRENCİLERİNİN OLİMPİYAT FARKINDALIKLARI

	Lütfen aşağıdaki bulunan her soru için size uygun gelen seçeneği X ile işaretleyiniz ve yanıtız soru bırakmayınız.	Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Kesinlikle Katılıyorum
1	Olimpiyat halkalarının anlamını bilirim.					
2	Olimpiyat yemininin neyi ifade ettiğini açıklayabilirim.					
3	Olimpiyat meşalesi hakkında fikir sahibiyim.					
4	Olimpiyat madalyası hakkında fikir sahibiyim.					
5	İlk modern olimpiyat oyunların nerede yapıldığını söyleyebilirim.					
6	Olimpiyatların kaç yıl süreyle yapıldığını bilirim.					
7	Antik olimpiyatlar hakkında fikir sahibiyim					
8	Paralimpik oyunları kavramını açıklayabilirim.					
9	Olimpiyat oyunlarının açılış ve kapanış törenlerini mutlaka izlerim.					
10	Olimpiyat derecesi alan sporcuların tanıtılması, yeni sporcuların yetişmesini ve motive edilmesini sağlar.					
11	Çevremde bulunan insanlara olimpiyat oyunları hakkında açıklama yapacak kadar bilgiye sahibim.					
12	Medyanın olimpiyatları halka yeterince duyurmadığını ve bilinçlendiremediğini düşünüyorum.					
13	Şimdiye kadar modern olimpiyatların kaç tanesinin yapılmadığını ve iptal edilmiş sebeplerini biliyorum					
14	Türkiye Milli Olimpiyat Komitesi çalışmalarını yeterli şekilde yürütmektedir.					
15	Olimpiyatların ülkemize alınabilmesinde en önemli sorumluluk spor bakanlığındır.					
16	Olimpiyat oyunlarında İstanbul'un kazanamamasının nedenini kendimce açıklayabilirim.					
17	Türkiye'de olimpiyat oyunlarının düzenlenmesi ülke ekonomisine katkı sağlar.					
18	Olimpiyatların Türkiye'de düzenlenmesi spor medyasına katkı sağlar.					
19	Türkiye'de olimpiyat oyunlarının gerçekleşmesi Türk sporunun gelişimine katkı sağlar.					
20	Olimpiyat oyunları hakkında okullarda yeterince bilgilendirme yapılmaktadır.					
21	Ülkemiz olimpiyat oyunlarına katılımda yeterli alt yapıya sahiptir.					
22	İlkokullardaki Türkiye sportif yetenek taraması ve spora yönlendirme projesi hakkında bilgi sahibiyim.					
23	Olimpiyat oyunları ve olimpiizm ile ilgili konuların beden eğitimi ve spor dersinde daha fazla yer verilmesi gerektiğini düşünmekteyim					
24	Beden eğitimi öğretmenleri öğrencilerin olimpiyatlar ile ilgili sorularına cevap verebilecek yeterli bilgiye sahiptirler.					
25	Olimpiyat seviyesine gelmiş bir sporcunun doping yaparak ülkesini ve kendisini riske atmasını kabul etmiyorum.					
26	<i>Olimpiyat yapılacak şehirde doğal dokunun zarar göreceğini düşünmekteyim.*</i>					
27	Olimpiyat yapıldığı ülkenin/şehrin tanıtım ve turizmüne katkı sağlayabilir.					
28	Olimpiyat oyunları spor alanında istihdam olanağını arttırabilir.					
29	Olimpiyat oyunları kültürel kaynaşmayı sağlayabilir.					
30	Ülkemizin olimpiyatlara ev sahipliği yapacağına inanıyorum					

*Ters madde

NOT: Geliştirmiş olduğumuz ölçme aracı, ticari amaç gütmeyen bilimsel çalışmalarda izin alınmaksızın, kaynak göstermek kaydıyla kullanılabilir.